



ЯК ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ



Полтава—2023

ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ІМ. М.В. ОСТРОГРАДСЬКОГО

ЯК ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Методичні матеріали

Полтава – 2023



Як покращити якість освіти в умовах невизначеності: методичні матеріали / Упор. С.В. Королюк. – Електронне видання. – Полтава, ПАНУ: 2023. – 24 с. Режим доступу: <http://pano.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poippo>

*Матеріали схвалено на засіданні вченої ради Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського
Протокол № 6 від 27 грудня 2022 року*

Робоча група з підготовки матеріалів:

Королюк С.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри освітньої політики ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Литвинюк Л.В., кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри філософії та економіки освіти ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Стрельников В.Ю., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри філософії та економіки освіти ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Водолазська Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітньої політики ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Бондар Т.О., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та економіки освіти ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Чарченко П.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії та економіки освіти ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Шаповалова Н.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та економіки освіти ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Олійник С.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри розвитку освітніх галузей ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Резніченко З.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри розвитку освітніх галузей ПАНУ ім. М.В. Остроградського

Методичні матеріали підготовлені на допомогу керівникам закладів освіти для покращення якості освіти в умовах, що склалися в Україні. Виклики, що стоять перед керівниками закладів освіти в умовах воєнного стану потребують визначення нагальних потреб і пошуку ресурсів для забезпечення ефективного освітнього процесу в закладах; ухвалення миттєвих управлінських рішень. Командна робота, співпраця, гнучке реагування й швидке навчання педагогів, зміна форм і методів роботи, піклування про безпеку усіх учасників освітнього процесу тощо – є нагальними потребами сучасного часу в українських школах.

@ ПАНУ 2023



ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ВИКЛИКИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	5
ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСВІД КРАЇН	7
ЯК ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН НАВЧАННЯ?	8
ЯК СТВОРИТИ БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ?	9
РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДЛЯ БАТЬКІВ, УЧНІВ, УЧИТЕЛІВ.....	9
МОДЕЛІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	12
ШВИДКІ ПОРАДИ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ ЗРОБИТИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ КРАЩИМ..	16
ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	18
МІННА НЕБЕЗПЕКА: ІНФОРМУВАННЯ УЧНІВ, БАТЬКІВ.....	19
З ДОСВІДУ РОБОТИ ГОРИШНЬОПЛАВНІВСЬКОЇ СЗОШ І-ІІІ СТУПЕНІВ №5 ІМ. Л.І. БУГАЄВСЬКОЇ	20



ВСТУП

Закон України «Про освіту» визначає якість освіти як «відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг», а якість освітньої діяльності — як «рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг» (пункти 29, 30 частини 1 статті 1).

Складники освітнього процесу — освітнє середовище, педагогічна діяльність, система оцінювання учнів, управлінська діяльність — безпосередньо впливають на якість результатів навчання учнів. На якість освітньої діяльності, а отже, і на якість освіти, впливають також особливості закладу освіти: тип, умови діяльності, фінансування, місцезнаходження, контингент учнів тощо. Для того, щоб забезпечити якість освіти та освітньої діяльності у школі, необхідно системно впливати на всі їхні компоненти і чинники.

Державною службою якості освіти України розроблені методичні рекомендації для допомоги закладу загальної середньої освіти у розбудові внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти (Абетка для директора// https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf), й включають такі напрями: Освітнє середовище; Система оцінювання результатів навчання учнів; Педагогічна діяльність педагогічних працівників закладу освіти; Управлінські процеси закладу освіти.

В умовах невизначеності ці напрями залишаються актуальними для розбудови якісної освіти.



ВИКЛИКИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Оскільки з початку воєнних дій заклади освіти області навчалися дистанційно, то проаналізуємо основні проблеми, що постали перед школами. За результатами опитування, проведеного Державною службою якості освіти України <https://new.sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Analitichna-dovidka-lyutiy-2021.pdf>,

ефективність дистанційного навчання респондентами оцінюється так:

- 67% керівників закладів освіти, які взяли участь в опитуванні, висловили думку, що дистанційне навчання менш ефективне, ніж навчання в закладі освіти; близько 30% вважають, що елементи дистанційного навчання мають бути одним із постійно вживаних інструментів взаємодії вчителів і учнів; 1% керівників оцінюють дистанційне навчання як більш ефективне; 4% респондентів притримуються думки, що дистанційне та очне навчання є однаково ефективними.
- 43% учнів цілком сподобалося навчатися вдома; 22,4% учнів вважають, що дистанційне навчання позитивно впливає на рівень їхніх знань, а 37% частково з цим погоджуються; 31% учнів не виникло бажання повертатися до звичайних занять у школі.
- 2,1% батьків та 1% вчителів вважають дистанційне навчання більш ефективним, ніж навчання безпосередньо у школі; 7% батьків та 8% вчителів вважають дистанційне навчання однаково ефективним як і очне, тоді як 82,2% батьків та 74% педагогів мають протилежну думку; на думку 9% батьків та 18% вчителів, елементи дистанційного навчання мають бути одним із постійно вживаних інструментів взаємодії вчителів і учнів.

Основними проблемами дистанційного навчання, що негативно впливали на якість знань, набутих споживачами освітніх послуг, були:

- **налагодження ефективної взаємодії** з учасниками освітнього процесу. 72% керівників шкіл вказали, що не всі учні виходять на зв'язок, виконують домашні завдання, беруть участь в онлайн-уроках;
- **технічне забезпечення**. 62% директорів ЗЗСО вказали на відсутність необхідної техніки вдома у значної частини вчителів та/або учнів, а 47% – вказують на низьку швидкість інтернет-зв'язку;
- **методична підготовка**. 47% директорів вказують на брак попереднього досвіду реалізації дистанційного навчання, а 25,5% підтверджують, що частина учителів не володіють необхідними навичками роботи;
- **брак досвіду** щодо використання спеціальних навчальних програм та електронних платформ (71%), 25% бракує досвіду щодо організації дистанційного навчання, 12% вбачають труднощі в організації дистанційного навчання через низьку цифрову компетентність учителів;
- **неефективні способи організації дистанційного навчання** у школах (поєднання у різних, часто неефективних, пропорціях синхронного та асинхронного режимів навчання);
- **недостатнє використання матеріалів** «Всеукраїнської школи онлайн» або інших освітніх платформ;



- **не повною мірою використовуються електронні журнали та щоденники.**

Як наслідок військових дій на території України, ці проблеми не тільки залишилися невирішеними, а й поглибилися, до них додалися нові:

- нестабільний графік навчання через сирени повітряної тривоги;
- перебої в електромережі, внаслідок чого технічна можливість доєднатися до освітнього процесу, яка і так була обмежена, стала у деяких випадках неможливою;
- відсутність безпечного місця для навчання навіть у асинхронному режимі;
- нерівний доступ до освіти учнів з різних регіонів;
- пригнічений психологічний стан учасників освітнього процесу;
- підвищене навантаження на вчителя, особливо, якщо є своя сім'я та діти;
- відсутність фінансування для проведення відновлювальних робіт, капітального ремонту тощо;
- втрачена будь-яка комунікація з деякими учнями та педагогами (переїзд в іншу область або за кордон, інші причини);
- відсутність викладацького ресурсу для забезпечення якісної підготовки здобувачів освіти;
- заповнення навчальної документації педагогами, які тимчасово переміщені або перебувають поза межами України;
- недостатність якісних засобів комунікації (ПК, ноутбуки) та безперервного доступу до Інтернету у частини педагогів й учнів, у тому числі, у внутрішньо переміщених педагогічних працівників, що значно обмежує можливості якісної роботи;
- обмежені умови проведення занять (педагоги й учні та їхні родини одночасно займаються онлайн, а це потребує окремих приміщень та гаджетів для кожного);
- частина сайтів закладів освіти не містить актуальних телефонів або частина наявних посилань неактивна, що обмежує можливості своєчасно зорієнтуватися щодо розкладу занять, режиму роботи тощо.
- недотримання норм Санітарного регламенту, що обмежує перебування дитини шкільного віку за комп'ютером / гаджетом певною кількістю хвилин залежно від віку школяра та обов'язковою регламентованою перервою між включеннями.
- та ж проблема і з об'ємом домашніх завдань, відсутність зворотного зв'язку від вчителя, що посилює стрес;
- недостатній рівень володіння вчителями онлайн-застосунками, що знижує мотивацію учнів до навчання;
- батьки не мають змогу приділити час для підтримки навчання своїх дітей, в результаті чого знижується рівень знань учнів та бажання вчитися;
- відсутність вільного часу, обмежене спілкування з однолітками погіршує ситуацію з соціалізацією, самоідентифікацією, самоорганізованістю й саморозвитком особистості,



ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСВІД КРАЇН

Діяльність шкіл в **умовах воєнного стану**, що склалася в Україні, є не новою й для інших країн. Як діяти в такій ситуації? Навчати чи не навчати? Навчати очно чи дистанційно? Подивимося на приклад, як зі схожою ситуацією справляється Ізраїль <https://naurok.com.ua/post/shkola-v-nebezpechnih-umovah-dosvid-izra-lyu>

В Ізраїлі, попри загрози, діти навчаються у школах очно, а не дистанційно. Тож постає питання: як вдалося досягти подібного рівня безпеки?

1. Законодавчий рівень. Основою безпеки Ізраїлю є закон про цивільну оборону від 1951 року, що зобов'язує облаштовувати всі типи будівель (житлових, освітніх, виробничих) укриттями і бомбосховищами.
2. Щорічні навчання, які проводить держава. Такі навчання покликані донести важливу інформацію, наприклад, як і за який час учні мають дістатися бомбосховищ після того, як пролунав сигнал тривоги. Під час подібних навчань діти самотужки шукають найближчі до школи чи дому громадські укриття, вчать надавати першу допомогу тощо.
3. Реальна наявність укриттів та бомбосховищ. Школи і квартири в небезпечних регіонах мають особливі сховища, завдяки чому люди дуже швидко можуть опинитися в безпеці, навіть необов'язково спускатися до підвалів. Ізраїльські школи, зупинки та громадські місця мають спеціальні укріплення (армовані стінки, арочні навіси над дахами, дитячі майданчики з тунелями для прихистку тощо).
4. Взаємодія між армією та школою. Військовослужбовці часто запрошуються до класів у якості лекторів або за програмами профорієнтації. Також багато шкіл бере участь у програмі Міністерства Ізраїлю «Шлях цінностей», офіційною метою якої є зміцнення співпраці між школою та армією. У багатьох школах дітей заохочують приносити «пакунки турботи» солдатам. Цей жест покликаний навчити дітей любити і підтримувати тих, хто присвячує своє життя безпеці громадян.
5. Вивчення історії власної країни з метою дослідження причин трагедій і невдач. Вивчається Голокост, висвітлюються причинно-наслідкові зв'язки та залучаються елементи прогнозування.

Що може взяти до уваги Україна з цього досвіду?

1. На жаль, сучасні українські школи не завжди мають бомбосховища відповідного рівня надійності. Тому вивчення мапи з надійними сховищами та пошук найшвидшого способу дістатися до них має стати одним із перших уроків, що вивчать українські діти з відновленням навчання.
2. Усі учні мають встановити на телефони додаток, який попереджає про початок повітряної тривоги.
3. Діти мають знати алгоритм, як сховатися у школі: як пройти в укриття; як працює правило двох стін, згідно з яким між людиною і потенційним місцем ураження мають бути як мінімум 2 стіни: одна приймає на себе удар боєзаряду, друга гасить уламки.
4. Варто обговорити з дітьми особливості урбаністичного ландшафту району. Які місця можуть тимчасово стати сховищем, як діяти в тому випадку, якщо обстріл застав на



вулиці (як тримати руки, швидко впасти на землю, попередити пошкодження барабаних перетинок, добігти до бетонного об'єкта) тощо.

5. Культ героя-захисника, розуміння державотворчого значення армії, та висока обізнаність про причини війни є сенсами, розбудова яких покладається якраз на вчителів.

Історія України має чимало трагічних сторінок – Голодомор, русифікація, переселення кримських татар. Обговорюючи такі теми у класі, намагайтеся висвітлювати причинно-наслідкові зв'язки та залучати елементи прогнозування.

ЯК ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН НАВЧАННЯ?

Даємо загальні поради, проте основним правилом для кожної школи має бути гнучкість, врахування власних умов та обставин й можливостей. Отже:

1. Раціональне поєднання різних **форм навчання**: очної, дистанційної, змішаної.
2. Застосування змішаного навчання, поділ учнів на підгрупи.
3. За умов значної кількості учнів в школі є можливість розглядати навчання у 2 зміни.
4. Застосування асинхронного навчання для ефективного опрацювання матеріалу, застосування Class-room
5. Організації ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу та адміністрацією й між собою допоможуть розробки й запровадження алгоритмів дій в різних ситуаціях для вчителів, батьків, учнів (повітряна тривога, початок-завершення уроку, доопрацювання теми уроку тощо).
6. Постійно практикувати навчання, професійний розвиток учителів: самоосвіта, проведення семінарів для учителів, наприклад, з теми “Як застосовувати онлайн-застосунки на уроках”
7. Щоденні короткотривалі наради з директором для швидкого реагування на проблеми.
8. Розвиток мотивації учнів - використання на уроках цікавих завдань, онлайн-застосунків; заручитися підтримкою батьків (батьки-союзники);
9. Обов'язковим має бути надання зворотнього зв'язку учням (очно, онлайн).
10. Застосування формувального оцінювання (надання усного (переважно) та письмового зворотнього зв'язку, індивідуальні та групові консультації для допомоги у виправленні типових помилок, надання порад щодо подальшого навчання);
11. Обов'язковим є індивідуальний підхід до кожного учня, з урахуванням його можливостей, умов, обставин щодо.
12. Забезпечити доступ учнів до презентацій, тестових завдань, електронних версій підручників, відеоуроків 24/7.
13. Впровадження у школі електронних щоденників та табелів.
14. Гнучке планування розкладу уроків - можливість проведення скорочених уроків, уроків-пар (по 2 уроки).



15. Можливість гнучко реагувати на виклики - зміна початку/закінчення й тривалості уроку. наприклад, 35 хв урок, 10 хв. - консультація вчителя.
16. Планувати урок таким чином, щоб учні мали можливість більше попрацювати разом (групова, парна, командна робота)
17. Якомога більше практичних завдань на уроці для кращого засвоєння матеріалу й менші обсяги домашнього завдання.
18. Для пояснення нової теми уроку підбирати відеоуроки й надавати учням доступ до них в асинхронному режимі.

Радимо скористатися порадами:

1. Лист МОН «Щодо організації дистанційного навчання» від 02.11.2020 № 1/9-609 // <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>
2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf>
3. Посібник «Змішане навчання в закладах професійної (професійно-технічної освіти)» // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/11/30/Zmish.navch.u.zakl.P-PT-O.30.11.pdf>

ЯК СТВОРИТИ БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ?

Для якісного навчання в умовах війни в першу чергу необхідно створити безпечне освітнє середовище.

1. Для забезпечення офлайн навчання в школах в умовах воєнного стану першочерговим постає питання безпеки вчителів та учнів. Адміністрація закладу разом із засновником мають подбати про **укриття** в закладі освіти або поряд із ним, що розраховані на кількість учасників освітнього процесу. У разі, коли укриття не вміщує усіх учасників, в закладі варто запроваджувати **моделі змішаного навчання**, коли частина учнів навчається очно, а частина – дистанційно.
2. Має бути доступною якісна система оповіщення, розроблені алгоритми та позначені шляхи евакуації.
3. Розробити алгоритми дій та провести навчання для учасників освітнього процесу у разі повітряної тривоги.
4. Провести навчання педагогічних працівників щодо надання домедичної допомоги.
5. Також радимо скористатися рекомендаціями щодо розбудови освітнього середовища, поданими в «Абетці для директора» https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf),

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДЛЯ БАТЬКІВ, УЧНІВ, УЧИТЕЛІВ



Підтримка, мотивація дітей до навчання відіграють важливу роль для якісного навчання.

Щоб зорієнтуватися в існуючих можливостях для навчання під час війни батьки учнів та вчителі можуть скористатися низкою актуальних **відкритих ресурсів**:

- 1) Платформою «НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ» (<https://osvitanow.org>), яку створили ГС «Освіторія» у партнерстві з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) за підтримки Міністерства освіти і науки України (тут є відповіді на найпоширеніші питання стосовно навчання в Україні та за кордоном під час воєнного стану, інформація про можливості та допомогу, а також експертні матеріали від Освіторія Медіа за розділами «Освітнє літо», «Навчання в Україні», «Організація навчання, якщо ви перебуваєте за кордоном», «Вступ в Україну», «Вступ до ВНЗ за кордоном», «Психологічна підтримка та безкоштовні медичні послуги для дітей та батьків», «Соціальна підтримка дітей»).
- 2) «EDCAMP-АКАДЕМІЮ ДЛЯ УЧНІВСТВА, ВЧИТЕЛЬСТВА Й БАТЬКІВСТВА» (<https://bit.ly/scheduleofsmalledcampacademy>) – регулярними взаємопов'язаними активностями на підтримку дорослих і дітей, які залишаються в районах бойових дій, переміщені в Україні, переміщені за кордон чи приймають у своїх громадах.

Так, для вчительства, проєкт передбачає два напрями:

- «Ресурсність і підтримка» – психологічна підтримка в умовах воєнного стану. Вона покликана зберегти психічне здоров'я освітян та відновити ресурсність психіки, сформувані її адаптаційні механізми, та дозволити оволодіти техніками самопідтримки та підтримки учнівства (щодня, включно з вихідними з 8:30 до 8:50 та з 21:00 до 21:20).
- «Інклюзія не ілюзія» – професійна підтримка учительства й батьківства України щодо адаптації дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану, знання щодо особливостей організації освітнього процесу та життєдіяльності дітей, надати практичні рекомендації щодо алгоритмів дій у критичних ситуаціях (щовівторка й щоп'ятниці з 15:00 до 15:45).

Для учнівства проєкт надає можливість занять в *Малій EdCamp-академії* для дітей різного віку, у тому числі й тих, які виїхали за кордон. Напрямки, що пропонуються: «Українська для всіх», «ПізнавайКа» (мультипредметні заняття), «Надолужимо математику», «Уроки громадянина», «Час коду», «Хімія речей: дослідження доказів», «Арт», «Science», «Англійська розмовна для всіх».

Для батьківства у рамках проєкту створено спеціальний *телеграм-канал* «Дорослі в ресурсі заради дітей» <https://t.me/adultsforchildren>, покликаний надати практичних порад та інструментів, які допоможуть не «загубити» дітей під час війни, налагодити комунікацію, відволіктися від тривожних подій та зблизити батьків і дітей. Щоденно публікує ігри, які допоможуть провести час із дітьми, сприяючи розвитку їхньої креативності і творчості та казки.

Повний розклад занять для всіх учасницьких груп EDCAMP-академії розміщується за покликанням <https://bit.ly/scheduleofsmalledcampacademy>, постійне покликання для входу на заняття – <https://bit.ly/opendoorsedcampacademy>, матеріали занять – <https://bit.ly/materialsedcampacademy>. Відеозаписи всіх занять можна переглянути на ютуб-каналі <https://www.youtube.com/c/edcampukraine>.



У випадку відсутності можливості проводити повноцінний урок вчитель може також використати базу наявних ресурсів з **відеозаписами уроків**, поясненнями нових тем, додатковими матеріалами та завданнями від фахівців-освітян:

1) Проєкт «ВСЕУКРАЇНСЬКА ШКОЛА ОНЛАЙН» (<https://lms.e-school.net.ua>) – платформа для дистанційного та змішаного навчання учнів 5-11 класів та методичної підтримки вчителів, що містить відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з 18 основних предметів: українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література.

Увесь навчальний контент проєкту відповідає чинним державним освітнім програмам, а його якість перевірена Українським інститутом розвитку освіти. Перелік та тематику курсів запропоновано Міністерством освіти і науки України. Для вчителів розроблені рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи.

2) Матеріали освітнього проєкту «НАВЧАННЯ БЕЗ МЕЖ» на основі Всеукраїнського онлайн розкладу (<https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad>) – ініціативи Міністерства освіти та науки України, в межах якої учні 1-11 класів можуть долучитися до відеоуроків, розміщених на платформі YouTube.

Проєкт проводиться у співпраці МОН України, Міністерства культури та інформаційної політики, українських телеканалів ПЛЮСПЛЮС, «Піксель» та регіональних каналів Суспільного мовника, а також платформ онлайн-телебачення MEGOGO, Київстар ТБ, 1+1 video, sweet.tv та volia.tv.

3) База матеріалів, безкоштовний доступ до яких на час воєнного стану надали українські дистанційні школи (повний їх перелік опубліковано МОН України: https://mon.gov.ua/ua/news/distancijni-shkoli-ta-navchalni-platformi-nadayut-bezkoshtovnij-dostup-dlya-zdobuvachiv-osviti?fbclid=IwAR3hpZDDYNx6z7M9L21bvtWf6FHutMJhZrc-7YsLNCcxZ_0nH6lOnmt7-zl).

На допомогу українським учителям Кембриджський ун-т надав із навчання у складних та невизначених умовах “Викладання у складних обставинах”. Зокрема можна ознайомитися з такими питаннями:

- Навчання у складних умовах: плануємо гнучкі уроки // <https://osvitanova.com.ua/posts/5451-navchannia-u-skladnykh-umovakh-planuiemo-hnuchki-uroky>
- Навчання у складних умовах: головні ролі вчителя: знавець, організатор, тренер та опікун// <https://osvitanova.com.ua/posts/5449-navchannia-u-skladnykh-umovakh-holovni-rol-i-vchytelia>



МОДЕЛІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тьюторська освітня модель

За результатами опитування учнів сільських шкіл щодо ключових аспектів якості освіти, здійсненого дослідницькою компанією VoxPopuli на замовлення Державної служби якості освіти України, було визначено, що *«учні та учениці не вміють самостійно вчитися, опанувати нові теми самостійно, їм бракує самомотивації та цілеспрямованості, відповідальності, вони потребують зовнішнього контролю та стимулу в навчанні»* ([https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Brief Rural Schools Students Report 2021 SURGe SQEua.pdf](https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Brief_Rural_Schools_Students_Report_2021_SURGe_SQEua.pdf))

Вирішити зазначену проблему спроможна **«Тьюторська освітня модель»**, головна мета якої – допомогти окремій дитині розкрити свій потенціал та сформулювати запит до своєї освіти.

Особливості моделі. Тьютор працює із запитом дитини до своєї освіти, з її пізнавальними інтересами та нахилами. Можливість робити вибір та відповідати за нього сприяє розвитку самостійності в дітей.

Модель ґрунтується на факті, що кожен учень має власні пізнавальні інтереси, потреби, цілі, преференції, які повинні враховуватися в процесі організації освітнього процесу. Визначення та розуміння потреб кожного учня є одним з основних принципів педагогічного дизайну (перед створенням навчального курсу або програми ретельно досліджуються потреби учня, бо саме учень, а не вчитель чи шкільна програма знаходиться в центрі освітнього процесу). В основі тьюторингу як освітнього методу лежить розвиток особистості та умови ефективності цього процесу, що спирається на сучасні концепції розвитку людини, управління своїми талантами, різних коучингових шкіл, концепції самовиховання.

Індивідуальними тьюторами можуть бути педагоги, які пройшли відповідне навчання, отримують супервізію та наукову, методичну підтримку від фахівців.

Протягом року тьютор супроводжує свого підопічного, відслідковує його прогрес у будь-якій діяльності, стає наставником, який вислухає, приділить увагу, допоможе визначити мету і шлях до неї.

Індивідуальний тьюторинг може бути запропонований тим дітям, які його потребують.

Учень в системі індивідуалізованого навчання:

- сам «веде» свою освіту;
- пов'язує навчання зі своїми інтересами;
- бере участь у плануванні власного навчання;
- має свободу вибору;
- ставить власні навчальні цілі;
- створює нетворк – спільноту з людей (вчителів, учнів, експертів), які цікавляться тією ж темою, з якими або від яких він може вчитися;
- самостійно набуває нових компетенцій, використовуючи сучасні технології тощо.

Тьюторство – це чітка система дій і функції, співпраця з учителями та батьками, з прописаними контрольними точками в роботі і відповідальністю за динаміку розвитку дитини. Постійна рефлексія та обмін досвідом між тьюторами та вчителями в межах



закладу, спільний пошук рішень щодо конкретної дитини допомагають отримати конкретний результат. Для цього у закладі освіти повинні бути детально прописані авторські стандарти тьюторства, діяти навчальні центри для підготовки тьюторів або використовуються послуги зовнішніх експертів, коучів чи освітніх організацій для навчання персоналу.

Інструменти тьютора – це методи проблемних запитань, різноманітні рефлексивні техніки, інструменти коучингу та постановки цілей.

Умови, необхідні для реалізації моделі:

- тьюторські компетенції вчителів, відповідний рівень кваліфікації педагогічних працівників;
- система роботи школи, спрямована на ініціативну, пошук, планування, аналіз та зорієнтована на реальні результати;
- у закладі має бути простір для тьюторіалів, аналізу та рефлексії тьюторами своєї роботи, закріплено функціонал тьюторів;
- тьюторство вводиться як добровільний рух.

Сильні сторони моделі:

- тьюторства добре працює в приватних і державних школах, сільських і міських;
- упровадження моделі дає змогу реалізувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини, враховуючи її освітні потреби та інтереси;
- завдяки тьюторству в школі у дитини формують навички управління часом, цілепокладання, уміння раціонально використовувати власні ресурси;
- працювати тьютором кожен педагог, який має бажання та пройшов спеціальне навчання;
- тьюторська модель працює на конкретні освітні результати, які дитина сформулювала для себе;
- модель добре зарекомендувала себе під час дистанційного навчання;
- вводити тьюторську підтримку можна з 2 класу.

Слабкі сторони моделі:

- потрібно забезпечити навчання всього педагогічного колективу;
- один педагог може бути тьютором для 7-10 учнів;
- робота тьютора має бути оплачуваною;
- в Україні немає програм підготовки шкільних тьюторів.

Також рекомендуємо познайомитися з досвідом українських шкіл:

КМДШ - <https://www.creativeschool.com.ua/blog/tyutorstvo-kriz-pryzmu-dosvidu/>

Школа «Афіни» - <http://education-ua.org/ua/articles/1120-tyutoring-uroki-praktiki-yaka-pratsyue-v-shkoli-afini;>

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33369/Shvets.pdf?sequence=1>

<http://education-ua.org/ua/articles/1289-tyutorstvo-yak-forma-pedagogichnogo-suprovodu-rukhu-uchnya-za-individualnoyu-osvitnoyu-traektorieyu>

Школа «Ранок»

<https://ranok-school.com/2020/03/27/khto-takyj-tiutor-i-navishcho-vin-potriben/>



Модель інтенсивного електронного навчання

Електронне навчання (*e-learning*) – система навчання, побудована з використанням інформаційних та телекомунікаційних технологій, які в сучасних умовах широко використовуються в Україні.

Особливості моделі. Електронне навчання успішно використовується у найрозвиненіших країнах світу, оскільки воно надає безліч переваг: доступне у будь-якому місці і в будь-який час; дозволяє використовувати найрізноманітніші та найсучасніші засоби та методи навчання (текст, відео, тести тощо); забезпечує можливість спілкування учнів між собою та з учителями у режимі онлайн за межами навчальної аудиторії; одночасне звернення великої кількості учнів до багатьох джерел навчальної інформації; застосування у навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір; використання спеціалізованих форм контролю якості навчальних досягнень. Використання *e-learning* дає змогу учителям якісно та ефективно організувати навчальний процес.

Модель електронного навчання дозволяє забезпечувати викладання навчальних курсів, отримувати інформацію та спілкуватися вчителям і учням між собою незалежно від часу та місця перебування.

До електронних засобів навчання належать: електронні підручники, мультимедійні версії підручника, електронний лист основного змісту навчання, електронний опорний конспект, теоретико-довідковий модуль, запитально-роз'яснювальний модуль, автоматизовані навчальні системи, електронні задачки, електронні лабораторні практикуми, функціональний комп'ютерний тренажер, автоматизовані інформаційні системи, система автоматизованого проєктування, автоматична система контролю знань, експертна навчальна система, автоматизована система наукових досліджень, комплексний комп'ютерний тренажер, електронні засоби навчання для ділових ігор тощо.

Використання електронного навчання допускає збереження загальних принципів побудови традиційного навчального процесу і робить його більш цікавим та доступним.

Інтенсифікація навчання – передача більшого обсягу навчальної інформації учням за незмінної тривалості навчання без зниження вимог до якості знань.

Для успішної інтенсифікації навчального процесу слід розробляти і впроваджувати науково обгрунтовані методи керівництва пізнавальним процесом, що мобілізують творчий потенціал особистості учня.

Підвищення темпів навчання може бути досягнуто шляхом удосконалення змісту навчального матеріалу і методів навчання.

Удосконалення змісту навчального матеріалу передбачає: раціональний відбір навчального матеріалу з чітким виділенням у ньому основної, базової частини і додаткової, другорядної інформації; відповідним чином виділена основна і додаткова література; перерозподіл у часі навчального матеріалу з тенденцією викладу нового навчального матеріалу на початку заняття, коли сприйняття учнів більш активне; концентрацію аудиторних занять на початковому етапі освоєння курсу з метою напрацювання основи знань, необхідної для плідної самостійної роботи; раціональне дозування навчального матеріалу для багаторівневого опрацювання нової інформації з урахуванням того, що процес пізнання розвивається не за лінійним, а за принципом спіралі; забезпечення логічної наступності нової і вже засвоєної інформації, активне використання нового матеріалу для



повторення і глибшого засвоєння пройденого; економне й оптимальне використання кожної хвилини навчального часу.

Удосконалення методів навчання забезпечується шляхом: широкого використання колективних форм пізнавальної діяльності (робота в парах і групах, рольові та ділові ігри тощо); вироблення у вчителя відповідних навичок організації управління колективною навчальною діяльністю учнів; застосування різних форм і елементів проблемного навчання; удосконалення навичок спілкування, які мобілізують творче мислення учнів; індивідуалізації навчання під час роботи в класі та врахування особистісних характеристик під час розробки індивідуальних завдань і вибору форм спілкування; прагнення до результативності навчання і рівномірного просування всіх учнів у процесі пізнання незалежно від вихідного рівня їх знань та індивідуальних здібностей; використання новітніх наукових даних у галузі соціальної та педагогічної психології; застосування сучасних аудіовізуальних засобів, ТЗН, а також інформаційних засобів навчання.

Виділимо дев'ять етапів моделі інтенсивного електронного навчання.

Перші два етапи – *«лекційні»*:

1-й етап – підготовчий;

2-й етап – ключовий, на яких розглядаються методологічні, теоретичні та методичні аспекти вивчення певного модулю, «даються» знання, однак виконання дій учнем є малоймовірним, адже навички формуються на наступних чотирьох *«робочих»* етапах;

3-й етап – навчальні завдання даються учням із повною системою опор;

4-й етап – аналогічні завдання, але зі стислою системою опор;

5-й етап – учні рухаються у вивченні модулю без опор, але повільно;

6-й етап – оволодіння навичкою, учні рухаються без опор, вільно.

Завершують модель інтенсивного електронного навчання три *«завершальні»* етапи:

7-й етап – підсумкового узагальнення, на якому визначається один із чотирьох рівнів оволодіння кожним учнем відповідними навичками;

8-й етап – контролю;

9-й етап – корекції знань і умінь учнів із означеного модулю.

Теоретичну основу для організації моделі інтенсивного електронного навчання становлять такі теорії: теорія поетапного формування розумових дій, асоціативно-рефлекторної теорія навчання, теорія змістового узагальнення, біхевіористська теорія навчання (або привчання), гештальт-теорія засвоєння і сугестопедія.

Рекомендація: інтенсифікація навчання як передача більшого обсягу навчальної інформації учням за незмінної тривалості навчання без зниження вимог до якості знань вважається одним з перспективних напрямів активізації навчальної діяльності. Процеси інтенсифікації базуються на взаємодії індивідуально-психологічних і колективно-психологічних чинників у навчальній діяльності. Отже, традиційне навчання може і має доповнити нова модель інтенсивного електронного навчання, заснована на закономірностях пізнавальної діяльності.

Структурування роботи

Із метою досягнення ефективності освітньої діяльності при навчанні дітей в домашніх умовах варто розглянути застосування досвіду структурування роботи учнями за Daily Model (Щоденної моделі), що передбачає приділення певної кількості часу окремим предметам у відповідні дні. Ця модель онлайн-навчання використовується у Новому



Південному Уельсі <https://education.nsw.gov.au/teaching-and-learning/learning-from-home/teaching-at-home/expectations/daily-model>

Учні отримують завдання на тиждень через Google Classroom і 1 сеанс Zoom. Учитель призначає зустрічі з трьома учнями, яким потрібна додаткова підтримка (онлайн чи офлайн). Відповідно до вікової категорії учнів визначається кількість часу на вивчення мови, математичних дисциплін, інших предметів у межах допустимого навантаження на школярів. У такий спосіб забезпечується вибір і свобода учнів.

ШВИДКІ ПОРАДИ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ ЗРОБИТИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ КРАЩИМ

(<https://theconversation.com/coronavirus-14-simple-tips-for-better-online-teaching-133573>)

Зворотний зв'язок між учителем і учнем

Для забезпечення якості загальної середньої освіти в умовах здобуття освіти онлайн вагоме значення належить можливості постійно підтримувати зв'язок здобувачів освіти з учителями. Оскільки онлайн-навчання може включати як синхронну, так і асинхронну діяльність, учням важливо знати, коли і як отримати підтримку від педагога.

Зворотний зв'язок між учителем і учнем може забезпечуватися у різному вигляді, зокрема аудіозапису, короткого відеозапису, рукописного вводу або скринкастів, що уможлиблює їх перегляд чи прослуховування у зручний час і необмежену кількість разів.

Аудіозаписи є швидкими і простими засобами для створення та відправки відгуків про оцінку діяльності учнів, опанування ними навчальним матеріалом. Перевагою аудіозаписів є можливість обміну персоналізованим досвідом, встановлення емоційного контакту.

Для створення аудіозаписів можна використовувати наступне програмне забезпечення:

- Audacity; SoundCloud; Додатки для планшетів і смартфонів.

Відеозаписи дозволяють здійснювати як вербальне, так і невербальне спілкування. Відеозаписи можна створювати за допомогою: MovieMaker; iMovie; Webcam software; • Додатків для планшетів і смартфонів.

Скринкасти дозволяють викладачам давати словесний зворотний зв'язок, візуально показуючи роботу учнів. Також можна використовувати розділений екран, при якому одночасно відображаються особи викладачів, і роботи учнів.

Скринкасти можна створювати за допомогою: TinyTake; Jing; ScreenFlow; Adobe Presenter; Explain Everything; Open Broadcaster Software (OBS).

На основі отриманого від учнів зворотного зв'язку щодо засвоєння ними навчального матеріалу можливе формування вчителем невеликих груп для проведення вчителями консультацій у режимі онлайн чи офлайн.

1. Записуйте свої лекції – не транслуйте їх



Якщо учні погано почуваються або мають проблеми з доступом до Інтернету, вони пропустять урок в прямому ефірі. Натомість записуйте відео та надсилайте їх своїм учням, щоб вони могли дивитися їх у зручний час.

2. Покажи своє обличчя

Дослідницька робота показала, що відеоролики лекцій, у яких показані особи вчителів, ефективніші, ніж прості слайд-шоу з коментарями. Перемежуйте свої слайди й відео із собою.

3. Робіть відео короткими

Відео тривалістю більше 15 хвилин можуть викликати проблеми з повільним завантаженням та відволікання учнів. Якщо вам є що сказати, запишіть два-три короткі відео.

4. Перевірте слайди

Переконайтеся, що ви тестуєте слайди на смартфоні перед зйомкою своїх лекцій, щоб весь текст був читабельним на невеликих екранах. Розміри шрифтів, кольори, дизайн шаблонів і співвідношення екрана можна перевірити двічі.

5. Використовуйте наявні ресурси

Нереально очікувати, що ви самі створите відео високої якості за семестр. Ви можете використовувати попередньо розроблені ресурси, доступні в Інтернеті, і надавати учням посилання.

6. ... і переконайтеся, що вони відкриті

Використання відкритих ресурсів допомагає уникнути проблем з доступом для учнів.

7. Дайте конкретні вказівки

Якщо ви запропонуєте онлайн-медіа, яке триває більше 15 хвилин, запропонуйте точні частини, які учням потрібні (наприклад, від 13:35 до 16:28), оскільки це може навіть зробити учнів більш допитливими. Якщо ви надаєте більше двох ресурсів, позначте їх у тому порядку, у якому ви хочете, щоб учні підходили до них. Проста нумерація, заснована на рівні складності або важливості кожного елемента ресурсу, може бути дуже корисною для ваших учнів.

8. Забезпечити інтерактивну діяльність

Більшість систем управління навчанням, таких як Moodle, Edmodo і Blackboard, містять ряд функцій для створення інтерактивних навчальних заходів, таких як вікторини. Покрокові посібники з їх створення широко доступні в Інтернеті. Використовуйте їх.

9. Встановіть розумні очікування

Коли ви створюєте вікторини, ви повинні переконатися, що на всі запитання можна відповісти, посилаючись на надані навчальні ресурси. Набору з 15 питань вікторини або обмеження в 300 слів буде достатньо, щоб залучити учнів протягом 30 хвилин.

10. Використовуйте автоматичну перевірку для вимірювання відвідуваності

Скористайтеся функціями автоматичної перевірки та оцінювання в системах керування навчанням, це збереже ваш час.

11. Обережно використовуйте групове спілкування

Групове спілкування не повинно використовуватися для безпосереднього навчання. Замість цього налаштуйте «віртуальні робочі години» в інструменті для відеоконференцій, як-от Zoom. Просто увійдіть у призначений час і чекайте учнів. Зосередьтеся на наданні соціальної підтримки та перевірці, чи потрібно негайно вирішувати якісь проблеми. Це



також може бути чудовим способом зібрати відгуки учнів про ваше онлайн-викладання. Зробіть зустрічі необов'язковими і розслабтеся. Не потрібно засмучуватися, коли ніхто не з'являється: учні все ще раді знати, що ця можливість доступна.

12. Дозвольте учням взяти під контроль

Ви можете створити онлайн-групи для невеликих груп учнів і попросити їх підтримати та проконсультуватися один з одним, перш ніж надсилати вам електронні листи. Ви можете опублікувати пару запитань, щоб допомогти почати розмову.

13. Не приховуйте своїх почуттів

Емоційна відкритість онлайн-вчителів є чудовою стратегією навчання. Скажіть своїм учням, що ви вчитеся під час навчання. Чітко попросіть їх допомогти вам, запевняючи їх, що ви зробите все можливе, щоб підтримати їхнє навчання. Вони будуть співчутливими, оскільки у них однакові емоції, і ви будете налаштовані на успіх.

14. Повторіть

Онлайн-учні не люблять частих змін у своєму стилі навчання. Вони із задоволенням повторюють ту саму структуру та дії. Як тільки ви знайдете стиль викладання, який підходить вам, не соромтеся повторювати його щотижня, доки не повернетесь в клас.

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Дуже важливою сьогодні є тема психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу. Тому важливим є навчання педагогів щодо підтримки учнів в умовах стресу та робота шкільних психологів. Радимо ознайомитися з матеріалами:

1. Богданов С., Залеська О. «Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації»
http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14980/Psykhosotsialna_pidtrymka_v_kryzovii_sytuatsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Бочкор Н.П., Дубровська Є.В., Залеська О.В. «Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період»
3. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/psychologichna-sluzhba/metodichka-080914.pdf>
4. Методичні рекомендації для педагогів «Агресія. Анексія. Конфлікт. Соціально-педагогічна та психологічна відповідь на виклики для дітей» Музиченко І.В, Золотухіна С.Т, Омельченко С.О
5. http://la-strada.org.ua/ucp_file.php?c=45jAStpc4qHZVwjfwNgbPKI5zvi06N
6. Практичний посібник «Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів» Авторський колектив: Герило Г.М., Гніда Т.Б., Корнієнко І.О., Луценко Ю.А.
https://lib.iitta.gov.ua/713018/1/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%83_10_12.pdf



7. Навчально-методичний посібник «Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту» Автори: Андрєєнкова В.Л., Бандурка І.О., та ін. <http://lib.iitta.gov.ua/106560/1/414.pdf>
8. “Trauma Surviving and Hope”: серія з шести буклетів у картинках “Trauma Surviving and Hope” створені разом з підлітками для підлітків і молодих людей віком від 12 до 25 років. Мета буклетів – допомогти молоді розпізнати психологічну травму і знайти для себе дієву психологічну підтримку, щоб подолати її. Основні теми: безсоння, проблеми з увагою і пам'яттю, біль, напади люті, агресії, уникнення оточення, смуток тощо. <https://www.trauma-surviving.com/>
9. Ресурс з матеріалами для батьків про те, як вони можуть допомогти своїм дітям, що зазнали психологічної травми. <https://elternratgeber-fluechtlinge.de/uk/>

МІННА НЕБЕЗПЕКА: ІНФОРМУВАННЯ УЧНІВ, БАТЬКІВ

ООН назвала Україну однією з найбільш замінованих країн світу. Організація зазначила, що нові міни закладені біля житлових будинків, лікарень та вздовж доріг. Через це цивільне населення може опинитися в пастці. Тому вчителі, батьки мають пояснювати дітям про існування **мінної небезпеки** та як поводитися, щоб зберегти своє життя.

У Державній службі України з надзвичайних ситуацій розповіли про найпоширеніші міни та що потрібно робити, якщо ви їх виявили.

- ДСНС створила спеціальний контент, який коротко розповідає про види мін <https://elle.ua/ludi/novosty/yak-buvayut-mni-ta-yak-h-vdrzniti-pamyatka-vd-dsns/>
- Щоб донести до якомога більшої кількості дітей правила мінної безпеки, UNICEF розробила спеціальний комікс “Суперкоманда проти мін” (<https://www.facebook.com/watch/?v=1729385153792675>)
- Можна разом з дітьми подивитися мультфільми. <https://www.youtube.com/watch?v=xGOxsZFJIHE>
- Мінреінтеграції України разом з видавництвом “Ранок” запропонували ще один комікс “Мінна безпека не без ПЕКа”. <https://www.ranok.com.ua/info-prazdnichnye-raskraski-kniga-3-snegurochka-5640.html>
- Комікс “Савка і Баклан — замінована прогулянка” створений для дітей молодшої школи. https://prometheus.ngo/wp-content/uploads/2017/06/SavkaBaklan-Zaminovana_progulyanka_web.pdf



З ДОСВІДУ РОБОТИ ГОРІШНЬОПЛАВНІВСЬКОЇ СЗОШ І-ІІІ СТУПЕНІВ №5 ІМ. Л.І. БУГАЄВСЬКОЇ

ІНСТРУКЦІЯ

для вчителів щодо організації дистанційного навчання
у СЗОШ І-ІІІ ступенів №5 ім. Л.І. Бугаєвської на період воєнного стану

1. Кожен учитель працює на платформі G Suite (у домені liceyhr.ukr.education) за допомогою онлайн-сервісу Google Classroom.
2. У кожному гугл-класі вчитель-предметник розміщує електронну версію підручника, за яким працює клас (у вигляді прикріпленого pdf-файлу, розділ «Завдання», «Матеріал», «Прикріпити документ»).
3. Перед початком уроку вчитель розміщує матеріали у відповідному гугл-класі. Для кожного уроку потрібно:
 - ✓ створити ЗАВДАННЯ, назвою якого є дата та тема цього уроку (наприклад, «10.03. Види прикметників»);
 - ✓ увести вказівки до ЗАВДАННЯ: план уроку (вправи, завдання, види роботи тощо) і ОBOB`ЯЗКОВО домашнє завдання (якщо є необхідність);
 - ✓ додати до ЗАВДАННЯ необхідні для проведення уроку матеріали: презентації, інструкції, покликання на ресурси Інтернету тощо.
4. Якщо урок відмінено через повітряну тривогу або учні відсутні на уроці з інших причин, то матеріал опрацьовується ними самостійно.
5. Дозволяється проводити перевірочні роботи (контрольні, самостійні, тестові та інші), але надавати можливість відсутнім на уроці учням здати їх пізніше. Якщо учень роботу не здає, оцінка не виставляється. Інформація про це доводиться до відома батьків через електронний журнал.
6. Результати оцінювання, відсутність на уроці, домашні завдання та теми уроків ОBOB`ЯЗКОВО фіксуються також в електронному журналі.
7. Під час онлайн-уроків, за потреби, вчитель-предметник виводить підручник або іншу друковану інформацію на екран.
8. Організація навчання при оголошенні повітряної тривоги:
 - ✓ якщо повітряна тривога закінчується до 24.00 цієї доби, то навчання на наступний день відбувається з 08.00 за звичайним розкладом дзвінків;
 - ✓ якщо повітряна тривога, оголошена в нічний час (з 00.00), закінчується до 06.00, то навчання теж починається о 8.00 за звичайним розкладом дзвінків;
 - ✓ якщо повітряна тривога продовжує тривати і після 06.00, то чекайте інформацію у групі ШКОЛА (час виходу на навчання та розклад дзвінків);
 - ✓ якщо повітряна тривога починається під час уроків, то на навчання повертаємося через 20 хвилин після відбою тривоги відповідно до розкладу дзвінків на цей день;
 - ✓ в інших випадках отримуємо інформацію в групі ШКОЛА.



1. 09.00 – 09.40	10 хв.
2. 09.50 – 10.30	10 хв.
3. 10.40 – 11.20	10 хв.
4. 11.30 – 12.10	20 хв.
5. 12.30 – 13.10	10 хв.
6. 13.20 – 14.00	10 хв.
7. 14.10 – 14.50	10 хв.
8. 15.00 – 15.40	

1. 10.00 – 10.35	10 хв.
2. 10.45 – 11.20	10 хв.
3. 11.30 – 12.05	20 хв.
4. 12.25 – 13.00	10 хв.
5. 13.10 – 13.45	10 хв.
6. 13.55 – 14.30	10 хв.
7. 14.40 – 15.15	

ІНСТРУКЦІЯ

для батьків та учнів щодо організації дистанційного навчання у СЗОШ I-III ступенів №5 ім. Л.І. Бугаєвської на період воєнного стану

1. Навчання здійснюється в дистанційному форматі на платформі G Suite (у домені liceuhr.ukr.education) за допомогою онлайн-сервісу Google Classroom.
2. У кожному гугл-класі вчитель-предметник розміщує електронну версію підручника, за яким працює клас.
3. Перед початком уроку вчитель розміщує матеріали у відповідному гугл-класі: план уроку (вправи, завдання, види роботи тощо), презентації, інструкції, покликання на ресурси Інтернету і домашнє завдання.
4. Якщо урок відмінено через повітряну тривогу або учні відсутні на уроці з інших причин, то матеріал опрацьовується ними САМОСТІЙНО.
5. Під час уроків проводяться перевірочні роботи (контрольні, самостійні, тестові та інші), але є можливість відсутнім на уроці учням здати їх пізніше. Якщо учень роботу не здає, оцінка не виставляється. Інформація про це доводиться до відома батьків через електронний журнал.
6. Результати оцінювання, відсутність на уроці, домашні завдання та теми уроків фіксуються також в електронному журналі.
7. **Організація навчання при оголошенні повітряної тривоги:**
 - ✓ якщо повітряна тривога закінчується до 24.00 цієї доби, то навчання на наступний день відбувається з 08.00 за звичайним розкладом дзвінків;
 - ✓ якщо повітряна тривога, оголошена в нічний час (з 00.00), закінчується до 06.00, то навчання теж починається о 8.00 за звичайним розкладом дзвінків;
 - ✓ якщо повітряна тривога продовжує тривати і після 06.00, то чекайте інформацію у групі КЛАС;



- ✓ якщо повітряна тривога починається під час уроків, то на навчання повертаємося через 20 хвилин після відбою тривоги відповідно до розкладу дзвінків на цей день;
- ✓ в інших випадках отримуємо інформацію в групі КЛАС.

Алгоритм дій педагогічних працівників СЗОШ I-III ступенів №5 ім. Л.І. Бугаєвської для організації дистанційного навчання учнів

1. Кожен учитель працює на платформі G Suite (у домені liceyhp.ukr.education) за допомогою онлайн-сервісу Google Classroom.
2. Розміщувати матеріали уроків у відповідному Google-класі перед початком чи на початку свого уроку згідно з розкладом. Для кожного уроку: - створити завдання, назвою якого є тема цього уроку, - увести вказівки до завдання: дата проведення уроку, план уроку, зміст домашнього завдання тощо, - створити покликання для онлайн-зустрічі на онлайн-сервісі Meet або Zoom (для початкової школи); - додати до завдання необхідні для проведення уроку матеріали: презентації, інструкції до виконання завдань, посилання на ресурси Інтернету тощо або створити документи для введення індивідуальних текстових відповідей учнями, презентації для організації спільної роботи, форми для проведення тестування тощо, установити відповідні дозволи, - указати систему оцінювання – бали (12 балів, без оцінки або інше), - указати термін (дату), до якого повинно бути виконано завдання, - указати тему з навчальної програми, до якої належить цей урок.
3. Контролювати, щоб тривалість відеозустрічі відповідала нормам Санітарного регламенту.
4. Дублювати домашні завдання в електронному журналі Атомс.
5. Відмічати присутність учнів на онлайн-уроці в електронному журналі.
6. Якщо Ви все ж вирішили, що Google Classroom Вам не підходить, то необхідно надати інформацію щодо інших форм, методів та способів Вашої дистанційної роботи зі своїми класами для класного керівника та продумати зручний для Вас та учнів алгоритм дистанційної взаємодії (для початкової школи).
7. Вести оцінювання учнів у Google Classroom та в електронному журналі Атомс. Можна, за бажанням, дублювати це у своїх індивідуальних журналах або записах, після завершення періоду дистанційного навчання зробити записи проведених занять у класних журналах та виставити оцінки.
2. Комунікувати з класними керівниками з приводу активності їх учнів у віртуальних класах та з інших організаційних питань, особливо якщо деякі з учнів тривалий час не виконують завдань, розміщених у Google Classroom.
3. Якщо учень з певних причин не може працювати на Ваших уроках в синхронному режимі, розробити відповідний алгоритм дій для ефективної комунікації з ним в асинхронному режимі

Алгоритм дій класних керівників СЗОШ I-III ступенів №5 ім. Л.І. Бугаєвської для організації дистанційного навчання учнів

1. Надати учням дані створених для них облікових записів у домені liceyhp.ukr.education, якщо учні їх ще не знають.



2. Якщо вчитель, який працює у Вашому класі, обрав інший спосіб дистанційного навчання, повідомити про це учням та батькам (для початкової школи).
2. Інформувати учнів та їх батьків (обов'язково) про особливості організації дистанційного навчання у Вашому класі.
3. Надати інструкцію для учнів та їх батьків щодо роботи на платформі Google Classroom.
4. Комунікувати з учителями-предметниками та батьками учнів свого класу щодо активності здобувачів освіти у своїх віртуальних класах та присутності на онлайн-уроках. Знати причину відсутності учнів на онлайн-уроках.
5. Разом з учителями-предметниками розробити алгоритм дій для учнів, які не мають можливості навчатися в синхронному режимі.
6. Інформувати адміністрацію школи про учнів, хворих на COVID-19, за раніше встановленим зразком



ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ІМ. М.В. ОСТРОГРАДСЬКОГО

**ЯК ПОКРАЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТИ
В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ**

Методичні матеріали

Упорядник: Королюк С.В

Технічний редактор: Шарлай Т.В.

Редакційно-видавничий відділ ПАНО
36014, м. Полтава, вул. Соборності, 64-ж,
Тел. (0532) 56-38-52
Ум.др. арк 1,3
e-mail: redpm@pano.pl.ua

